

РЕШЕНИЕ

№ 1267

гр. София, 31.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в публично заседание на осми март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдичян
Божидар Ив. Стаевски

при участието на секретаря Михаела Огн. М.а
в присъствието на прокурора Д. Ж. К.
като разглежда докладваното от Хрипсима К. Мъгърдичян Въззивно гражданско дело № 20211100506850 по описа за 2021 година

Производство по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение от 14.07.2020 год., постановено по гр.дело №13582/2019 год. по описа на СРС, ГО, 177 с-в, допълнено с решение от 21.09.2020 год., П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ са осъдени да заплатят солидарно на Д. С. М. по искове с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ сумата от **2 000 лв.**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, настъпили в резултат на водено наказателно производство за престъпление по чл. 321, ал. 3, т. 1 вр. с ал. 1 вр. с чл. 253, ал. 1 НК, което е било прекратено с постановление от 07.03.2014 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 07.03.2014 год. до окончателното ѝ изплащане и сумата от **8 449 лв.**, представляваща обезщетение за имуществени вреди – пропуснати ползи в размер на законната лихва от незаконното отнемане от държането на ищеца на сумите от 8 310 лв. и 350 евро, равняващи се на 684 лв., за периода от 15.05.2009 год. до 19.06.2018 год., ведно със законната лихва върху сумата от 8 449 лв., считано от датата на подаване на исковата молба – 06.03.2019 год. до окончателното ѝ изплащане, като иск за неимуществени вреди е отхвърлен в останалата му част до пълния предявен размер от 15 000 лв., а искът за имуществени вреди – до пълния предявен размер от 8 550 лв. и за периода от 20.06.2018 год. до 13.08.2018 год. ; отхвърлени са предявените от Д. С. М. срещу П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ искове с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за сумата от 750 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди – пропуснати ползи от незаконното отнемане от държането на ищеца на

следните вещи: фактура от 22.10.2007 год., банков документ от S E Експресбанк от 03.10.2008 год. за сумата от 1 024.59 евро или 2 000 лв; 4 бр. талони за изплащане на печалба от Еврофутбол; хартиена опаковка с печат „Банка ДСК“ и подпис; диви белезници; шест мобилни апарата марка Nokia, различни модели; талон на Еврофутбол за 112.40 лв; настолен компютър; CD-Rom „Princo Budget“; един лаптоп „MSI“; преносима памет „Voyager Flash“; 2 бр. сим карти – V connect и Mtel; четец за карти; общо 21 броя дискове; Хардиск; компютър „Seagate“ и 2 бр. пластики – празни карти, за периода от 15.05.2009 год. до 19.06.2018 год., като ответниците П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ са осъдени да заплатят солидарно на ищеца Д. С. М. на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ направените разноси по делото за държавна такса в размер на 4.30 лв., за възнаграждение за един адвокат във връзка с исковете за неимуществени вреди в размер на 130.67 лв. и за възнаграждение за един адвокат във връзка с исковете за имуществени вреди в размер на 744.97 лв.

Срещу решението в частта му, в която са отхвърлени предявените искове, е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ищеца Д. С. М.. Жалбоподателят поддържа, че правилно СРС бил приел, че процесуалната репресия му се била отразила неблагоприятно, като за определяне на размера на обезщетение за неимуществени вреди бил отчел, че ищецът не е осъждан, че му е било повдигнато обвинение за тежко умишлено престъпление, че търпените от него вреди са с нисък интензитет, формално не му било повдигнато обвинение, а осъществените спрямо него процесуално-следствени действия не били многобройни и наказателното производство било водено в необосновано продължителен период от време – 5 години, единствено в досъдебна фаза. Ищецът бил обвинен за три престъпления. Неправилно първоинстанционният съд бил приел, че при липсата на формално повдигнато обвинение ищецът бил търпял вреди с по-нисък интензитет, отколкото при наличие на акт по чл. 219 или чл. 246 НПК. Както и при предявено обвинение, така и в настоящия случай ищецът бил обект на процесуално-следствени действия. Спрямо него били извършени обиск, претърсване и изземване, по отношение на него били използвани специални разузнавателни средства, смет му бил сравнителен материал и били осъществени два разпита. По множеството молби за връщане на иззетите вещни доказателства били постановени откази, аргументирани с извършването на процесуално-следствени действия по производството. В период от почти 5 години срещу ищеца било водено наказателно производство, като развитието на досъдебното производство надхвърляло шестмесечния срок по чл. 234 НПК и накарнявало правата на ищеца. Прекомерен бил и периодът, през който отнетите му вещи не му били върнати. Срокът на производството по делото бил самостоятелно нарушение на чл. 26 ЗОДОВ, който се вземал предвид при определяне на обезщетение по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ. Следователно справедливото обезщетение за неимуществени вреди следвало да е не по-малко от 5 000 лв. Освен това СРС не бил отчел, че ищецът бил публично арестуван, като впоследствие медиите били уведомени за действията на П.; имал хронично заболяване, което било от значение и за търпените от него физически болки; липсата на отговор на молбите му от 22.10.2012 год., 08.12.2013 год. и неадминистрирането на жалбата му от 31.03.2014 год.

представлявало отказ от правосъдие. На следващо място сочи, че бил подал на 03.07.2018 год. и 31.07.2018 год. молба до Главна дирекция „Н.П.“ за връщане веществените доказателства, като те му били върнати на 09.08.2018 год. В този смисъл необоснован бил изводът на СРС, че по делото липсват данни за връщането на веществените доказателства. Неправилно първоинстанционният съд бил приел и че липсва доказана вреда във формата на пропусната полза, както и данни, че ищецът е собственик на вещите. За периода от 15.05.2009 год. до 19.06.2018 год. стойността на процесните вещи била намаляла с претендираната сума от 750 лв. Известно било, че техниката остарява в рамките на период от две до пет години. Т.е. към момента на връщането на вещите тяхната стойност практически била близка до нула. Следвало да се държи сметка и за това, че тези вещи били във владение на ищеца, което предполагало и тяхното своене – чл. 69 ЗС. Освен това към вещите нямало и претенции за собственост от трети лица. Ето защо моли решението на СРС да бъде отменено в обжалваните му части, а исковете – уважени. Претендира и присъждането на направените разноски по делото.

Ответникът по жалбата П. на Р.Б. счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено в обжалваните от ищеца части.

Ответникът по жалбата Главна дирекция „Н.П.“ – МВР счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено в обжалваните от ищеца части.

Срещу решението в частта му, в която са уважени предявените искове, е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ответника П. на Р.Б.. Жалбоподателят поддържа, че елементите от фактическия състав по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ следвало да бъдат доказани от ищеца, съгласно правилото на чл. 154, ал. 1 ГПК. В случая не били налице предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника, тъй като не било установено настъпването на твърдените неимуществени и имуществени вреди, както и че те са в пряка причинно-следствена връзка с незаконни действия на правозащитните органи /обвинението/. Липсвали доказателства за действително търпените от ищеца морални вреди – за настъпили отрицателни последици в емоционален и социален план, както и че спрямо ищеца са извършени действия извън регламентираните в хода на наказателното производство. Нямало доказателства и настъпването на претендираните имуществени вреди. На ищеца не се дължала и законна лихва съответно от датата на прекратяване на увреждането и от датата на подаване на исковата молба. Следвало да се имат предвид разясненията, дадени в т. II от ППВС № 4/1968 год. Липсвали данни за произхода на иззетите парични суми, както и за стойността и амортизацията на иззетите движими вещи. В периода, през който делото било висящо в съда, не било налице основание за ангажиране на отговорността на ответника. Нямало доказателства, че ответникът е извършил действия, в резултат на които било забавено връщането на иззетите движими вещи, както и такива, че нарушаването на психическото равновесие и изпитаните емоционални страдания са резултат от воденото срещу ищеца наказателно производство. Освен това обвинението не било разгласявано от ответника. Ето защо моли решението на СРС да бъде отменено в обжалваните му части, а исковете – отхвърлени.

Ответникът по жалбата Д. С. М. счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено в обжалваните от ответника части.

Срещу решението в частта му, в която са уважени предявените иски, е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ответника Главна дирекция „Н.П.“ – МВР. Жалбоподателят поддържа, че не били налице основания за ангажиране на отговорността му, тъй като съгласно разпоредбата на чл. 52, ал. 3 НПК, неговите служители действат под ръководството и надзора на прокурор. Не било установено чия собственост били иззетите вещи и предмети, включително парични средства, описани в исковата молба. Ищецът основавал вземанията на чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ, която норма обаче уреждала отговорността за действия на органите на съдебната власт за нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, поради което ответникът не бил материално легитимиран. По отношение на присъденото обезщетение за неимуществени вреди следвало да се има предвид, че неблагоприятните изменения в правната сфера на ищеца следвало да са настъпили в пряка причинно-следствена връзка с провежданото спрямо него наказателно производство. Ето защо моли решението на СРС да бъде отменено в обжалваните му части, а исковите – отхвърлени.

Ответникът по жалбата Д. С. М. счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено в обжалваните от ответника части. Поддържа, че отговорността по чл. 2 ЗОДОВ обвързвала и разследващите органи, въпреки че те били под ръководството и надзора на П. – чл. 46, ал. 2, т. 1 НПК. От друга страна разследващите органи били независими, вземали решенията си по вътрешно убеждение, ръководейки се от закона – чл. 10 ВКС. Следователно неразумно дългата продължителност на разследването обуславяла отговорността на ответника. Самото връщане на вещите на ищеца предполагало, че той е техен собственик – чл. 112 и 113 НПК, като в случая липсвал и спор за собственост. Безспорно било и наличието на причинно-следствена връзка между обвинението и търпените от ищеца вреди. Претендира и присъждането на направените разноски по делото.

Софийски градски съд, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивните жалби пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещните страни, намира за установено следното:

Съгласно разпоредбата на чл. 269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав счита, че първоинстанционното решение е валидно. При осъществяването на дължимата служебна проверка въззивният съд приема, че решението на СРС е недопустимо в обжалваните части, които се отнасят до предявените иски за имуществени вреди, поради следните съображения:

Обективните и субективни предели на правния спор, в рамките на който съдът дължи произнасяне съгласно чл. 2 ГПК, се очертават от ищеца с исковата молба. Спорното материално право, предмет на защита с иска, се индивидуализира чрез обстоятелствената част и петитума на исковата молба /чл. 127 ГПК/. Наведените в обстоятелствената част на

молбата фактически твърдения и формулирания във връзка с тях петитум са определящи за вида и за правната квалификация на предявения иск, по който съдът трябва да се произнесе с решението си, за да разреши въведения от ищеца спор. Дадената от страната правна квалификация на претенцията не обвързва съда – той е длъжен въз основа на изложените фактически обстоятелства и петитума на исковата молба служебно да издири и приложи относимата към случая материалноправна норма.

В частност е видно от обстоятелствената част и формулирания петитум на исковата молба, че твърдените имуществени вреди са претърпени от ищеца поради нарушаване на правото му на разглеждане и решаване в разумен срок на процесното досъдебно производство, което чл. 6 § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи /КЗПЧОС/ му признава, по което наказателно дело от неговото владение са били иззети и задържани като веществени доказателства процесните вещи и парични средства и за продължителен период от време той е бил лишен от възможността да ползва паричните средства /като съизмерва настъпилите вреди във формата на пропуснати ползи със законната лихва/, а вещите сочи, че са се обезценили /т.е. позовава се на разлика между стойността им към момента на изземването и тази към момента на тяхното връщане/.

При това положение въззивният съд счита, че предявените иски за имуществени вреди намират своето правно основание в чл. 26 ЗОДОВ, а не в чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ, както е приел първоинстанционният съд. Посочените норми уреждат различни фактически състави, при които може да се търси отговорност на държавата и да се претендира обезщетение за вреди, като основателността на предявените иски по чл. 26 ЗОДОВ предполага кумулативната наличност на следните предпоставки: 1/ да е нарушено правото на ищеца за разглеждане и решаване в разумен срок на процесното наказателно дело; 2/ да е претърпял твърдените имуществени вреди и 3/ между бездействието на държавния орган/органи и неблагоприятните имуществени последици /вредите/ да е налице причинно-следствена връзка /наказателното производство, по което се твърди да е допуснато нарушението е заварено към датата на влизане в сила на ЗИД на ЗОДВ – обн. ДВ, бр. 98 от 11.12.2012 год./ – виж например Решение № 210 от 15.06.2015 год. на ВКС по гр.дело № 3053/2014 год., III г. о., ГК, Решение № 23 от 8.04.2020 год. на ВКС по гр.дело № 1944/2019 год., III г. о., ГК, Решение № 150 от 05.01.2020 год. на ВКС по гр.дело № 716/2020 год., IV г. о., ГК.

Следователно като се е произнесъл извън надлежно очертания с исковата молба предмет на спора, първоинстанционният съд е допуснал нарушение на диспозитивното начало, поради което и на основание чл. 270, ал. 3, изр. 3 ГПК постановеното решение следва да бъде обезсилено в посочените части, включително и за съразмерната част от присъдените на ищеца разноси за възнаграждение за един адвокат в размер на 744.97 лв., както и допълнителното решение, постановено по реда на чл. 250 ГПК /чийто предмет е обусловен и черпи основание от основния съдебен акт/, а делото – върнато на друг състав на СРС за произнасяне по действително предявените иски за обезщетения за имуществени вреди с правно основание чл. 26 ЗОДОВ /като новото разглеждане би следвало да започне от стадия на изготвянето на доклад по делото по чл. 146 ГПК, предхождано от преценката дали

допустимостта на исковете е обусловена от абсолютните процесуални предпоставки по чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ/.

В останалите обжалвани части решението на СРС е допустимо, но е частично неправилно.

Предявени са за разглеждане иски с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ.

Основателността на предявен иск по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ предполага кумулативната наличност на следните предпоставки: 1/ спрямо ищеца да е било повдигнато обвинение в извършване на престъпление от общ характер или спрямо него да е било водено наказателно производство; 2/ да е оправдан по повдигнатото обвинение с влязъл в сила съдебен акт или образуваното наказателно производство да е било прекратено с влязъл в сила акт, поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление; 3/ да е претърпял твърдените неимуществени вреди и 4/ между незаконното действие на правозащитните органи и неблагоприятните последици /вредите/ да е налице причинно-следствена връзка.

Елементите от горепосочения фактически състав трябва да се установят при условията на пълно и главно доказване от ищеца, съобразно правилото на чл. 154, ал. 1 ГПК.

Съобразно задължителните за съдилищата разяснения, дадени с т. 7 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 год. на ВКС по тълк.дело № 3/2004 год., ОСГК, съответният правозащитен орган отговаря и в случаите, когато наказателното производство е прекратено поради недоказаност на обвинението. Основанието за прекратяване по чл. 237, ал. 1, т. 2 НПК съответства на основанието за търсене на отговорност за вреди по чл. 2, т. 2, пр. 3 ЗОДВПГ, а именно „... че деянието не е извършено от лицето“. В този смисъл фактът на прекратяване на наказателното производство поради липса на доказателства за извършено престъпление осъществява хипотезата на чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ /в актуална редакция на закона/, макар и да не е повдигнато обвинение и уличеното лице да не е привлечено в качеството на обвиняем. Лицето, срещу което е образувано наказателно производство, търпи вреди от проведеното срещу него наказателно преследване и в случаите, когато производството е прекратено, без да му е повдигнато обвинение /каквото именно е и настоящият случай/ – в този смисъл Решение № 187 от 13.06.2012 год. на ВКС по гр.дело №1215/2011 год., III г. о., ГК, Решение № 341 от 05.10.2021 год. на ВКС по гр.дело № 1310/2011 год., IV г. о., ГК и Решение № 35 от 16.02.2016 год. на ВКС по гр.дело № 5215/2015 год., III г. о., ГК.

В Тълкувателно решение № 5 от 15.06.2015 год. на ВКС по тълк.дело № 5/2013 год., ОСГК, е разяснено, че по иски по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ държавата се представлява от /т.е. пасивно легитимирани да отговарят по тях като нейни процесуални субституенти са/ П. на Р.Б. и разследващите органи, каквито несъмнено са и полицейските органи в структурата на СДВР и МВР. Според разпоредбата на чл. 6, ал. 1, т. 3 ЗМВР /чл. 6, ал. 1, т. 4 ЗМВР от 2006 год., отм./, една от основните дейности, извършвана от органите на МВР, е разследване на престъпления. При разследване на престъпления разследващите органи действат под

ръководството и надзора на П., но са независими /чл. 10 НПК/ и вземат решенията си по вътрешно убеждение и ръководейки се от закона /чл. 14 НПК/. Макар и да докладват дейността си на П., разследващите органи извършват всички действия по разследването, необходими за разкриване на обективната истина – чл. 226, ал. 1 НПК; извършват всички действия по предявяване на обвинението и само, когато са допуснали съществени процесуални нарушения ги отстраняват по указание на прокурора – чл. 242, ал. 2 НПК, като при условията на чл. 219, ал. 2 НПК разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него. Тази им дейност определя разследващите полицаи като правозащитни органи по смисъла на чл. 2 ЗОДОВ, за вреди от чиито действия във връзка с незаконно обвинение отговаря ЗМВР /респ. неговите структури – юридически лица/, с които се намират в служебни правоотношения – виж Решение № 373 от 24.11.2015 год. на ВКС по гр.дело № 946/2012 год., IV г. о., ГК. Следователно структури на МВР, които са самостоятелни юридически лица – какъвто статут има ответникът Главна дирекция „Н.П.“, съгласно разпоредбата на чл. 37, ал. 2 ЗМВР, отговарят солидарно с П. на Р.Б. по искове по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ /в този смисъл виж и Решение № 480 от 23.04.2013 год. на ВКС по гр.дело № 85/2012 год., IV г. о., ГК и Решение № 317 от 8.04.2009 год. на ВКС по гр.дело № 193/2008 год., I г. о., ГК/.

В този смисъл възражението на ответника Главна дирекция „Н.П.“, че не е материално пасивно легитимиран по спора се явява неоснователно.

В разглеждания случай във въззивното производство е безспорно, а и от събраните доказателства се установява, че досъдебно производство №176/2008 год. по описа на ГД „БОП“, пр.пр.№11563/2008 год. по описа на СГП, е било образувано срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 321, ал. 3 вр. чл. 253 НК. С предложение по чл. 161, ал. 1 НК разследващ полицай установил, че по отношение на ищеца и на други лица е налице обосновано предположение, че са участвали в устройване на хазартна игра без съответно разрешение на територията на гр. София, гр. Гоце Делчев и гр. Ловеч, поради което предложил да бъде внесено искане за даване на разрешение за извършване на обиск на ищеца и претърсване на жилището му. В тази връзка на 03.05.2009 год. П. направила искане за получаване на такова разрешение, каквото било дадено с разпореждане от 13.05.2009 год., постановено по НЧД №1993/2009 год. по описа на СГС. Претърсване било осъществено на 15.05.2009 год., на следния адрес: в гр.София, ж.к.****, при което от ищеца били иззети процесните движими вещи, документи и парични средства. На 15.05.2009 год. бил извършен и обиск на ищеца. На 19.05.2009 год. от ищеца били снети почеркови образци в седнало, полуседнало и изправено положение, за което бил съставен протокол. На 19.05.2009 год. ищецът бил разпитан в качеството на свидетел по досъдебното производство. Впоследствие с постановление на СГП от 26.07.2013 год. досъдебното производство е било разделено, като материалите били заведени по пр.пр.№7611/2013 год. по описа на СГС и изпратени на СРП по компетентност за разследване в отделно производство срещу ищеца и Б.П.М. за извършено от всеки един от тях престъпление по чл. 327, ал. 1 вр. с чл. 20, ал. 2 НК.

Разделените материали били заведени по пр.пр.№32042/2013 год. по описа на СРП, като разследването продължило да се води срещу ищеца и Б.П.М. за извършено престъпление по по чл. 327, ал. 1 вр. с чл. 20, ал. 2 НК, като при постъпването в Главна дирекция „Н.П.“ – МВР новообразуваното досъдебно производство било заведено под №276/2013 год. /виж и постановление на СРП от 23.08.2013 год. – на л. 1 от том I от досъдебното производство/. С постановление от 07.03.2014 год. на прокурор при СРС било частично прекратено на основание чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК наказателното производство по досъдебно производство №276/2013 год. по описа на Главна дирекция „Н.П.“ – МВР, пр.пр.№32042/2013 год. по описа на СРП, по отношение на извършеното от ищеца деяние /като препис от това постановление е било връчено на ищеца/.

При тези данни по делото се налага извода, че е осъществена хипотезата на чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за ангажиране на отговорността на държавата, респ. солидарната отговорност на ответниците, тъй като срещу ищеца е било водено наказателно производство, но считано от 26.07.2013 год. /а не от 15.05.2009 год. както твърди ищецът, тъй като преди посочената дата досъдебното производство е било образувано и водено срещу неизвестен извършител/, което е било прекратено с постановление от 07.03.2014 год. поради недоказаност на обвинението, която хипотеза е идентична на „деянието не е извършено от лицето“ по смисъла на чл. 24, ал. 1, т. 1, пр. 1 НПК. За пълнота следва да се посочи също така, че за да възникне отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ е достатъчно постановлението за прекратяване на наказателното производство да е било съобщено на ищеца, както е в случая – същото е и приложено към исковата молба и няма данни той да е поискал наказателното производство да продължи – виж т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. на ВКС по тълк. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК; в този смисъл са например Решение № 197 от 17.05.2011 год. на ВКС по гр.дело № 1211/2010 год., III г. о., ГК /на което се е позовал и СРС/, Решение № 437 от 02.07.2014 год. на ВКС по гр.дело № 1020/2012 год., IV г. о., ГК, Решение № 191 от 20.05.2015 год. на ВКС по гр.дело № 6686/2014 год., IV г. о., ГК и Решение № 205 от 06.11.2019 год. на ВКС по гр.дело № 863/2019 год., IV г. о., ГК.

Следващите спорни по същество във въззивното производство въпроси са свързани с наличието на причинно следствена връзка между незаконното обвинение и твърдените неимуществени вреди, както и с размера на обезщетението.

Настоящият съдебен състав приема, че от незаконното обвинение се засяга по един недопустим начин правната сфера на лицето, срещу което се води наказателното производство, което води до увреждане и настъпване на неимуществени вреди – неблагоприятно отражение върху психиката на човек, независимо от конкретната преценка, която следва да бъде осъществена за размера на дължимото обезщетение за неимуществени вреди – чл. 52 ЗЗД. В частност ищецът твърди настъпването на обичайни негативни преживявания – страх, стрес, ограничаване на контактите, хронично емоционално напрежение, раздразнителност и нервност, подсилени от хроничното му заболяване, чувство за безизходица и разклатено доверие в правозащитните органи, като претендира обезщетение за неимуществени вреди, търпени през периода от 15.05.2009 год. до 07.03.2014

год.

Настъпването на част от твърдените вреди е конкретно установено въз основа на събраните гласни доказателства по делото чрез разпита на свидетел Н.Г.Д. /които доказателствени средства са стандартно използвани в исковия процес за доказване на подобни обстоятелства/, от чиито показания, които следва да бъдат кредитирани като ясни, последователни, убедителни и неопровергани от останалия доказателствен материал по делото, е видно, че след извършването на обиск на ищеца и претърсване в дома му той станал изнервен и раздразнителен .

Необходимо е да бъде посочено, че фактът на воденото срещу ищеца наказателно производство е достатъчна индиция, че той е претърпял вреди, рефлектиращи върху психиката и личния му живот, а също и че по човешка презумпция е сигурно, че от воденото срещу него наказателно производство ищецът е претърпяла вреди със соченото в исквата молба изражение – негативни емоции и страдания /в този смисъл Решение № 427 от 16.06.2010 год. на ВКС по гр.дело № 273/2009 год., III г. о., ГК, Решение № 483 от 9.06.2010 год. на ВКС по гр.дело № 1091/2009 год., III г. о., ГК/. А също така не са необходими специални знания, за да се установи, че заболяването на ищеца – инсулинозависим диабет, тип I, динамично се влияе от стресови преживявания и се обостря в резултат на тях.

По отношение на размера на обезщетението за неимуществени вреди настоящият съдебен състав приема, че поначало, въпреки липсата на възможност за съпоставяне между претърпените болки, страдания и психически затруднения и паричната престация, законодателят е дал възможност на увредения да претендира парично обезщетение за тези увреждания, като е предоставил на съда да прецени във всеки конкретен случай какъв е справедливия размер на това обезщетение, което има компенсаторен характер. Понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат пред вид от съда при определяне размера на обезщетението /т.2 от Постановление №4 от 23.12.1968 год. на Пленума на ВС/, като например – характер и степен на увреждането, начин и обстоятелства, при които е получено, вредоносни последици, тяхната продължителност и степен на интензитет, възраст на увредения, неговото обществено и социално положение.

При определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди от незаконно обвинение в извършване на престъпление, съдът следва да прецени характера и степента на увреждането, начина и обстоятелствата, при които е получено, вредоносни последици, продължителност и степен на интензитет, възраст на увредения, обществено и социално положение, продължителността на наказателното производство, вида на наложената мярка за неотклонение, характера на обвинението/тежестта на престъплението, в което е обвинен ищецът, в т.ч. дали с обвинението се вменяват едно или няколко престъпления, извършени в длъжностно качество, с користна цел, особено когато обвиняемият е заемал длъжност в държавен орган при завишени изисквания за почтеност и е изпълнявана работа, свързана с отговорности в публичен интерес, наличието на разгласяване на обвинението и личността на

обвиняемия в средствата за масова информация, личността на увредения, данните за предишни осъждания, начина му на живот и обичайната среда, отражение на обвинението върху физическото здраве, психиката, контактите и социалния живот на ищеца, на положението му в обществото, работата, в т.ч. върху възможностите за професионални изяви и развитие в служебен план, както и всички обстоятелства, които имат отношение към претерпените морални страдания, преценявани с оглед конкретиката на случая. Наред с тези обстоятелства, при определяне на обезщетението съдът следва да съобрази и обществените критерии за справедливост, свързани с икономическите условия в страната и жизнения стандарт на населението за съответния период, следвайки принципа за пропорционалност между претърпените от пострадалия неимуществени вреди и паричното им възмездяване – в този смисъл Решение № 344 от 24.11.2014 г. на ВКС по гр.дело № 2378/2014 г., IV г. о., ГК, Решение № 200 от 16.06.2016 г. на ВКС по гр.дело № 1019/2016 г., IV г. о., ГК, Решение № 180 от 01.12.2017 г. на ВКС по гр.дело № 715/2017 г., III г. о., ГК, Решение №158 от 17.01.2019 год. на ВКС по гр.дело №299/2018 год., III г. о., ГК, Решение № 86 от 29.05.2019 год. на ВКС по гр.дело №2586/2018 год., IV г. о., ГК.

За да определи в частност размера на претендираното обезщетение за неимуществени вреди, СГС съобразява следните обстоятелства:

Продължителността на воденото срещу ищеца наказателно производство е била по-кратка от 8 месеца – от 26.07.2013 год. до прекратяването му с постановление от 07.03.2014 год., т.е. производство се е развило в разумен срок, тъй като е водено срещу две лица за извършването на едно престъпление при съизвършителство /а не три престъпления, както твърди ищецът/, което го характеризира с по-висока фактическа и правна сложност. Престъплението по чл. 327, ал. 1 НК /в приложима редакция Изм. – ДВ, бр. 10 от 1993 год./ не е тежко по смисъла на чл. 93, т. 7 НК, тъй като за него се е предвиждало наказание лишаване от свобода до три години или глоба от сто до триста лева. Наказателното производство се е провело по времето, през което ищецът е бил на 30 години – в активен етап от професионалното и личностното си развитие.

Ищецът е преживял психическия дискомфорт, както и естествения страх и притеснение от неоснователно осъждане. Като гражданин с чисто съдебно минало, ищецът е посрещал по-тежко негативните последици от воденото срещу него наказателно производство. Последното е затруднило личния и социалния му живот в обичайна степен – той е станал затворен и тревожен. СГС отчита също така, че психичното напрежение, което трябва да се отдаде на воденото наказателно производство /при липсата на друга причина/, се отразява негативно на общия здравен статус на един човек, а както вече бе посочено по-горе ищецът страда от диабет.

От друга страна през горепосочения период ищецът не е участвал в извършването на процесуални действия. Не са настъпили сериозни негативни въздействия върху трудовата ангажираност на ищеца, социалното обкръжение и среда. Не е налице срив в общественото му положение и промяна в социалния му статус. Няма и данни за настъпването на други, извънредни промени в начина му на живот и за трайни неблагоприятни последици за

психичното му и физическо здраве. На ищеца не е била определяна мярка за неотклонение, като обстоятелството, че срещу него е било образувано наказателно производство не е било медийно разгласено.

В този смисъл и с оглед така приетото въззивният съд намира, че размера на дължимото на ищеца обезщетение за неимуществени вреди, който би удовлетворил обществения критерий за справедливост при съществуващите в страната обществено-икономически условия на живот /към 2014 год., съгласно официалните данни на НСИ средностатистическите показатели за едно лице са, както следва: общ годишен доход – 4813 лв., средногодишен разход – 4 509 лв./, с оглед на конкретните обстоятелства по делото, както и създаденият от съдебната практика ориентир, относим към аналогични случаи /виж Решение № 79 от 17.07.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2034/2017 г., IV г. о., ГК/, следва да бъде определен на **1 000 лв.**, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 07.03.2014 год. до окончателното ѝ изплащане /виж разясненията по т.4 от Тълкувателно решение №3/2004 год. на ОСГК на ВКС и Решение № 197 от 17.05.2011 год. на ВКС по гр.дело № 1211/2010 год., III г. о., ГК/. Присъждането на сума по-голяма от посочената би довело до несъответстващо на изискванията на справедливостта имуществено разместване.

Ето защо първоинстанционното решение следва да бъде отменено в частта му, в която предявените икове за неимуществени вреди са уважени за разликата над 1 000 лв. до размера от 2 000 лв. /т.е. за сумата от 1 000 лв./, които претенции подлежат на отхвърляне. Решението на СРС трябва да бъде отменено и в частта му, в която ответниците са осъдени да заплатят солидарно на ищеца разноски за първоинстанционното производство за възнаграждение за един адвокат за разликата над 65.34 лв. до размера от 130.67 лв.

В останалите обжалвани /и допустими/ части решението на СРС следва да бъде потвърдено, като правилно.

По отношение на разноските:

С оглед изхода от настоящия спор и на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ вр. с чл. 78, ал. 1 ГПК ответниците следва да бъдат осъдени да заплатят на ищеца действително направените разноски във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 65.33 лв., съразмерно с отхвърлената част от въззивните жалби, респ. уважената част от исковете за неимуществени вреди.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА решението от 14.07.2020 год., постановено по гр.дело №13582/2019 год. по описа на СРС, ГО, 177 с-в, допълнено с решение от 21.09.2020 год., в частта по исковете

за имуществени вреди за сумата от 8 449 лв., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба – 06.03.2019 год. до окончателното ѝ изплащане и за сумата от 750 лв., както и в частта, в която ответниците П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ са осъдени да заплатят солидарно на Д. С. М. разноски за първоинстанционното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 744.97 лв.

ВРЪЩА делото на СРС за ново разглеждане от друг съдебен състав на действително предявените от Д. С. М. срещу П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ искове с правно основание чл. 26 ЗОДОВ за обезщетения за имуществени вреди за сумата от 8 449 лв., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба – 06.03.2019 год. до окончателното ѝ изплащане и за сумата от 750 лв.

ОТМЕНЯ решението от 14.07.2020 год., постановено по гр.дело №13582/2019 год. по описа на СРС, ГО, 177 с-в, в частта му, в която са уважени предявените от

Д. С. М. срещу П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ искове за обезщетение за неимуществени вреди с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за разликата над 1 000 лв. до размера от 2 000 лв. /т.е. за сумата от 1 000 лв./, както и в частта му, в която ответниците П. на Р.Б. и Главна дирекция „Н.П.“ са осъдени да заплатят солидарно на ищеца Д. С. М. разноски за първоинстанционното производство за възнаграждение за един адвокат за разликата над 65.34 лв. до размера от 130.67 лв., като вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените от Д. С. М. с ЕГН *****, с адрес: гр.София, ж.к.“****”, срещу П. НА Р.Б., с адрес: гр.София, бул.“Витоша“ №2 и ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „Н.П.“, с адрес: гр.София, бул.“****”, искове за неимуществени вреди с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за разликата над 1 000 лв. до размера от 2 000 лв. /т.е. за сумата от 1 000 лв./, ведно със законната лихва, считано от 07.03.2014 год. до окончателното изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решението от 14.07.2020 год., постановено по гр.дело №13582/2019 год. по описа на СРС, ГО, 177 с-в, в останалите му обжалвани части.

ОСЪЖДА П. НА Р.Б., с адрес: гр.София, бул.“Витоша“ №2 и ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „Н.П.“, с адрес: гр.София, бул.“****”, да заплатят солидарно на Д. С. М. с ЕГН *****, с адрес: гр.София, ж.к.“****”, на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ вр. с чл. 78 ал. 1 ГПК направените разноски във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 65.33 лв.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд при условията на чл. 280, ал. 1 ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____